

## תכנון נכון של מערכת השקיה בגינה

**תכנון נכון של הגינה ושל מערכת ההשקיה יכול להביא לחסכון ניכר בתצרוכת המים שלה. בגינה המתוארת בכתבה שלפניכם, ירדה צריכת המים בעקבות תכנון כזה לכעשירית מהכמות המקורית.**

כתבה: **טל גליקמן**, אגרונומית

גינה, מעצם טבעה, היא דבר דינאמי. במשך שנות קיומה, היא לובשת ופושטת צורה: עצים שגדלו מצלים על ערוגה שפעם הייתה שטופת שמש והצמחים שגדלו בה מאבדים מיופיים, שיח קצר שנים מתנוון ומותיר חלל ריק, צמחים נתקפים במחלות ומתים. גם הרצונות והצרכים של בעלי הגינה מביאים לשינויים: שינוי בשטח מדשאה בעקבות הגדלת/הקטנת המשפחה, תוספת של פינת ישיבה וכו'. וכך, בריטואל של שנים מספר, הגינה משנה פניה. לעתים השינוי איטי ונעשה לאורך זמן, לעתים הוא נעשה בצורה מתוכננת וב"מכה אחת".



אחד מהגורמים המהותיים ביותר לשינויים דרסטיים הוא צריכת המים של הגינה, או יותר נכון חשבונות המים שלה... בעתות מחסור, כשמחיר המים עולה ללא הרף, ישנה מגמה של צמצום השטחים המוקצים לצמחיה בזבזנית במים, כמו מדשאות ופרחי עונה, ומעבר לצמחים חסכניים יותר. במקרים כאלה, בדרך כלל יעשה תכנון מחודש של מערכת ההשקיה, כדי שתתאים למבנה החדש של הגינה. במקרים של שינוי כזה, אנו ממליצים להיעזר בשירותיהם של בעלי מקצוע, שיתכננו את הגינה המחודשת בצורה האופטימאלית. שינויים כאלה מביאים במרבית המקרים לחסכון גדול בתצרוכת המים, שמפגיע לא אחת את בעליה. אנו מביאים כאן דוגמה לגינה אחת כזאת, שעברה במהלך שנותיה שני שדרוגים, עם חסכון גדול בכמות המים שמוקדשת להשקיית הגינה, תוך שנשמר המראה הירוק והרענן שלה, גם בחודשי הקיץ.

גינת הדוגמה שלנו הוקמה לפני קרוב ל-15 שנה, ביישוב שוהם, הסמוך לשדה התעופה בן גוריון. מדובר באזור השפלה, אזור שאדמתו כבדה. כמות המשקעים השנתית הממוצעת באזור היא כ-500 מ"מ (השנה ירדו פחות מ-70% מכמות זו). גודל השטח המגונן כ-250 מ"ר, מתוכם - בתכנון המקורי - כ-180 מ"ר דשא והשאר שיחים שונים וערוגות של פרחים עונתיים. בגינה נשתלו גם כמה עצים.



### היסטוריה

בעת הקמת הגינה, השיקולים העיקריים בעיצובה היו עלות נמוכה של הקמה, נוחות מירבית בטיפול, ללא שימת דגש מיוחדת על נושא החסכון במים. התוצאה התבטאה בשימוש בצמחים מהירי גידול, כמו מיני בוגנוויליאות, ברוש גדל פירות 'לימוני' ומיני פיקוס, צמחים צרכני מים כמו פרחים עונתיים שהוחלפו אחת ל-3 חודשים, ומספר עצי פרי. יש להדגיש שתכנון הגינה לא נעשה על ידי מתכנן מוסמך אלא על ידי גנן "מצוי".

במשך השנים, הבינו בעלי הבית שנעשו בתכנון טעויות לא מעטות, והשדרוג הראשון של הגינה נעשה לאחר כ-6 שנים מיום הקמתה. בשלב זה הוחלט להתייעץ עם מתכננת מקצועית על מנת לעשות שיקולים נכונים.

נעקרו הבוגנוויליאות, הפיקוסים והברושים, נשתלו צמחים רב-שנתיים במקום העונתיים, נוספה מסלעה על מנת ליצור 'משחק' גובה ועניין בגינה. מפאת תקציב מוגבל, החלוקה המקורית של אזורי הגינה לדשא ושיחים נשארה, וחירתה להזדמנות נוספת של שדרוג.



## השדרוג השני

לפני כשנה, הוחלט לעשות שדרוג נוסף. מספר סיבות הביאו להחלטה:

1. המודעות הגוברת של בעלי הבית לצורך בחסכון במים.
  2. חלקים רבים של הגינה נעשו מוצלים והצמחיה המקורית התדלדלה.
  3. הדשא התייבש בחלקים רבים, בעיקר באזורים הנמצאים מתחת לעץ פולובניה שגדל למימדי ענק. הממטירים המשיכו להשקות את האזורים היבשים בתקווה שהדשא יתאושש ((תקווה שכמובן נגוזה בחלוף השנים).
  4. הגינה לא היתה צבעונית וקשה היה לשתול צמחים חדשים מאחר וכמות שורשים היתה עצומה.
  5. בני המשפחה לא נהנו לצאת וליהנות מהגינה, והשתוקקו לחזור ולשהות בה יותר.
- הרצון היה לרענן את הגינה תוך חסכון במים, ומצד שני לא ליצפות את הגינה בחומרי חיפוי. הכוונה היתה לשמור עד כמה שניתן על אופי הגינה, לשמר צמחים קיימים ולא לעשות מהפכות במהלך קווי ההשקיה.

## להמשך קריאה על תכנון מערכת השקייה וחסכון במים

אינדקס גננים

אינדקס משתלות

אינדקס מוצרים

מוסדות לימוד והעשרה

